

O'REILLY®

Wydanie II

Linux Receptury

Najważniejsze umiejętności
użytkownika i administratora

Carla Schroder

Helion

Tytuł oryginału: Linux Cookbook: Essential Skills for Linux Users
and System & Network Administrators, 2nd Edition

Tłumaczenie: Robert Górczyński

ISBN: 978-83-283-8765-2

© 2022 Helion S.A.

Authorized Polish translation of the English edition Linux Cookbook 2E ISBN 9781492087168 © 2021 Carla Schroder

This translation is published and sold by permission of O'Reilly Media, Inc., which owns or controls all rights to publish and sell the same.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63

e-mail: helion@helion.pl

WWW: <https://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<https://helion.pl/user/opinie/liren2>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Printed in Poland.

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę

- Księgarnia internetowa
- Lubię to! » Nasza społeczność

Wprowadzenie	13
1. Instalowanie systemu Linux	21
Uruchamianie z nośnika instalacyjnego	23
Skąd pobrać Linuksa?	23
Najlepsza dystrybucja Linuksa dla początkujących	23
1.1. Wejście do oprogramowania typu firmware BIOS lub UEFI	24
1.2. Pobieranie obrazu instalacyjnego dystrybucji Linuksa	26
1.3. Tworzenie za pomocą narzędzia UNetbootin nośnika instalacyjnego USB zawierającego Linuksa	27
1.4. Tworzenie za pomocą narzędzia K3b nośnika instalacyjnego DVD zawierającego Linuksa	29
1.5. Używanie polecenia wodim w celu utworzenia rozruchowej płyty CD lub DVD	32
1.6. Tworzenie za pomocą polecenia dd nośnika instalacyjnego USB zawierającego Linuksa	33
1.7. Wypróbowanie prostej procedury instalacyjnej Ubuntu	35
1.8. Partycjonowanie niestandardowe	39
1.9. Zachowywanie istniejących partycji	42
1.10. Wybór instalowanych pakietów	44
1.11. Instalacja wielu dystrybucji Linuksa na dysku	49
1.12. Instalacja Linuksa na dysku zawierającym system Windows	52
1.13. Odzyskiwanie klucza produktu Windows 8 lub 10 w wersji OEM	54
1.14. Montowanie obrazu ISO w Linuksie	55
2. Zarządzanie programem rozruchowym GRUB	57
2.1. Ponowne utworzenie pliku konfiguracyjnego GRUB	59
2.2. Odkrywanie ukrytego menu programu rozruchowego GRUB	60
2.3. Uruchamianie Linuksa za pomocą innej wersji jądra	61
2.4. Pliki konfiguracyjne GRUB	62
2.5. Utworzenie minimalnej wersji pliku konfiguracyjnego GRUB	64

2.6. Wybór własnego obrazu tła dla menu GRUB	68
2.7. Zmiana koloru czcionki w menu GRUB	69
2.8. Zastosowanie motywu w menu GRUB	72
2.9. Używanie powłoki GRUB do naprawy uszkodzonego systemu	73
2.10. Używanie powłoki ratunkowej GRUB do naprawy uszkodzonego systemu	76
2.11. Ponowna instalacja konfiguracji GRUB	77
3. Uruchamianie, zatrzymywanie, ponowne uruchamianie i usypianie Linuksa	79
3.1. Zamknięcie systemu za pomocą polecenia <code>systemctl</code>	80
3.2. Używanie polecenia <code>shutdown</code> do zamknięcia systemu, zamknięcia systemu po upływie określonego czasu lub do ponownego uruchomienia systemu	81
3.3. Zamknięcie systemu lub jego ponowne uruchomienie za pomocą poleceń <code>halt</code> , <code>reboot</code> i <code>poweroff</code>	83
3.4. Różne tryby usypiania systemu za pomocą polecenia <code>systemctl</code>	84
3.5. Rozwiązywanie problemu za pomocą skrótu klawiszowego <code>Ctrl+Alt+Delete</code>	86
3.6. Wyłączanie, włączanie i konfigurowanie skrótu klawiszowego <code>Ctrl+Alt+Delete</code> w powłoce Linuksa	88
3.7. Używanie mechanizmu <code>cron</code> do zdefiniowania harmonogramu wyłączania systemu	89
3.8. Definiowanie harmonogramu automatycznego uruchamiania z wykorzystaniem funkcjonalności wbudowanej w UEFI	91
3.9. Definiowanie harmonogramu automatycznego uruchamiania z wykorzystaniem funkcjonalności budzenia na podstawie zegara czasu rzeczywistego	93
3.10. Konfiguracja zdalnego budzenia za pomocą <code>Wake-on-LAN</code> poprzez Ethernet	95
3.11. Konfiguracja zdalnego budzenia za pomocą sieci Wi-Fi (<code>WoWLAN</code>)	97
4. Zarządzanie usługami za pomocą <code>systemd</code>	99
4.1. Sprawdzanie, czy Twoja dystrybucja Linuksa używa <code>systemd</code>	102
4.2. Proces o identyfikatorze 1 — matka wszystkich procesów	104
4.3. Wyświetlanie usług i informacji o ich stanie za pomocą polecenia <code>systemctl</code>	106
4.4. Sprawdzanie stanu wybranych usług	108
4.5. Uruchamianie i zatrzymywanie usługi	111
4.6. Włączanie i wyłączanie usługi	112
4.7. Zatrzymywanie problematycznych procesów	113
4.8. Zarządzanie poziomami działania za pomocą menedżera <code>systemd</code>	115
4.9. Diagnostowanie wolnego uruchamiania systemu	117

5. Zarządzanie użytkownikami i grupami	119
5.1. Ustalanie identyfikatorów użytkownika i grupy	121
5.2. Tworzenie konta użytkownika fizycznego za pomocą polecenia useradd	123
5.3. Tworzenie konta użytkownika systemowego za pomocą polecenia useradd	124
5.4. Zmiana ustawień domyślnych polecenia useradd	125
5.5. Dostosowanie do własnych potrzeb katalogów dla dokumentów, muzyki, wideo, zdjęć i pobranych plików	127
5.6. Tworzenie grup użytkownika i systemu za pomocą polecenia groupadd	130
5.7. Dodawanie użytkowników do grup za pomocą polecenia usermod	131
5.8. Tworzenie użytkownika za pomocą polecenia adduser w Ubuntu	132
5.9. Tworzenie użytkownika systemowego za pomocą polecenia adduser w Ubuntu	134
5.10. Tworzenie grupy użytkownika i systemowej za pomocą polecenia addgroup	134
5.11. Sprawdzanie spójności pliku haseł	135
5.12. Wyłączanie konta użytkownika	136
5.13. Usunięcie użytkownika za pomocą polecenia userdel	137
5.14. Usunięcie użytkownika za pomocą polecenia deluser w Ubuntu	138
5.15. Usunięcie grupy za pomocą polecenia delgroup w Ubuntu	139
5.16. Wyszukiwanie wszystkich plików użytkownika i zarządzanie nimi	140
5.17. Używanie polecenia su w celu uzyskania uprawnień użytkownika root	141
5.18. Uzyskiwanie ograniczonych możliwości użytkownika root za pomocą polecenia sudo	142
5.19. Zmiana czasu ważności polecenia sudo	145
5.20. Tworzenie konfiguracji sudoers dla poszczególnych użytkowników	146
5.21. Zarządzanie hasłem użytkownika root	147
5.22. Zmiana sposobu działania polecenia sudo, aby nie trzeba było podawać hasła użytkownika root	148
6. Zarządzanie plikami i katalogami	149
6.1. Tworzenie plików i katalogów	151
6.2. Szybkie tworzenie wielu plików do testów	152
6.3. Praca ze względnymi i bezwzględnymi ścieżkami dostępu	154
6.4. Usuwanie plików i katalogów	155
6.5. Kopiowanie, przenoszenie plików i katalogów oraz zmienianie ich nazw	156
6.6. Używanie polecenia chmod do definiowania uprawnień pliku za pomocą notacji ósemkowej	158
6.7. Używanie polecenia chmod do definiowania uprawnień katalogu za pomocą notacji ósemkowej	160
6.8. Używanie atrybutów specjalnych dla przypadków specjalnych	161
6.9. Usunięcie atrybutu specjalnego w notacji ósemkowej	163
6.10. Używanie polecenia chmod do definiowania uprawnień pliku za pomocą notacji symbolicznej	163

6.11. Ustawianie atrybutów specjalnych za pomocą polecenia <code>chmod</code> i notacji symbolicznej	165
6.12. Używanie polecenia <code>chmod</code> do nadawania uprawnień wielu plikom	167
6.13. Zdefiniowanie właściciela pliku lub katalogu za pomocą polecenia <code>chown</code>	169
6.14. Używanie polecenia <code>chown</code> do zmiany właściciela wielu plików	169
6.15. Definiowanie uprawnień domyślnych za pomocą polecenia <code>umask</code>	170
6.16. Tworzenie skrótów do plików i katalogów	172
6.17. Ukrywanie plików i katalogów	174
7. Używanie poleceń <code>rsync</code> i <code>cp</code> do tworzenia kopii zapasowej i przywracania z niej danych	176
7.1. Wybór plików przeznaczonych do umieszczenia w kopii zapasowej	178
7.2. Wybór plików przywracanych z kopii zapasowej	179
7.3. Używanie najprostszej metody tworzenia lokalnej kopii zapasowej	180
7.4. Automatyzacja tworzonej lokalnie prostej kopii zapasowej	181
7.5. Tworzenie lokalnej kopii zapasowej za pomocą <code>rsync</code>	183
7.6. Bezpieczne kopiowanie plików przez SSH za pomocą polecenia <code>rsync</code>	185
7.7. Automatyzacja transferów <code>rsync</code> za pomocą SSH i mechanizmu <code>cron</code>	186
7.8. Wykluczenie plików z kopii zapasowej	187
7.9. Dołączanie wybranych plików do kopii zapasowej	188
7.10. Zarządzanie plikami dołączanymi do kopii zapasowej za pomocą listy elementów zapisanej w zwykłym pliku tekstowym	190
7.11. Zarządzanie plikami dodawanymi do kopii zapasowej i wykluczonymi z niej za pomocą pliku listy wykluczeń	191
7.12. Ograniczanie przepustowości łącza używanej przez polecenie <code>rsync</code>	193
7.13. Utworzenie serwera kopii zapasowej bazującego na <code>rsync</code>	194
7.14. Ograniczanie dostępu do modułów <code>rsyncd</code>	197
7.15. Tworzenie komunikatu dnia dla <code>rsyncd</code>	199
8. Zarządzanie partycjonowaniem dysku za pomocą <code>parted</code>	200
Wprowadzenie	200
8.1. Odmontowanie partycji przed użyciem <code>parted</code>	205
8.2. Wybór trybu pracy programu <code>parted</code>	205
8.3. Wyświetlanie informacji o istniejących dyskach i partycjach	206
8.4. Tworzenie partycji GPT na dysku nieprzeznaczonym do uruchamiania systemu operacyjnego	209
8.5. Tworzenie partycji przeznaczonych do instalowania na nich systemu Linux	212
8.6. Usunięcie partycji	212
8.7. Odzyskanie usuniętej partycji	213
8.8. Powiększanie partycji	214
8.9. Zmniejszanie partycji	216

9. Zarządzanie partycjami i systemami plików za pomocą narzędzia GParted	219
9.1. Wyświetlanie partycji, systemów plików i wolnego miejsca	220
9.2. Tworzenie nowej tablicy partycji	222
9.3. Usunięcie partycji	224
9.4. Tworzenie nowej partycji	225
9.5. Usunięcie systemu plików bez usuwania partycji	226
9.6. Odzyskanie usuniętej partycji	226
9.7. Zmiana wielkości partycji	228
9.8. Przenoszenie partycji	229
9.9. Kopiowanie partycji	231
9.10. Zarządzanie systemami plików za pomocą programu GParted	233
10. Pobieranie dokładnych informacji o komputerze	235
10.1. Pobieranie informacji dotyczących komputera za pomocą polecenia lshw	236
10.2. Filtrowanie danych wyjściowych wygenerowanych przez polecenie lshw	238
10.3. Pobieranie za pomocą polecenia hwinfo informacji o komponentach, m.in. o monitorach i macierzach RAID	239
10.4. Wykrywanie kart PCI za pomocą polecenia lspci	240
10.5. Poznajemy dane wyjściowe polecenia lspci	242
10.6. Filtrowanie danych wyjściowych polecenia lspci	243
10.7. Używanie polecenia lspci do wyszukiwania modułów jądra	245
10.8. Wyświetlanie urządzeń USB za pomocą polecenia lsusb	246
10.9. Wyświetlanie partycji i dysków twardych za pomocą polecenia lsblk	248
10.10. Pobieranie informacji o procesorze	250
10.11. Ustalanie architektury sprzętowej komputera	251
11. Tworzenie systemów plików i zarządzanie nimi	253
Ogólne omówienie systemu plików	254
11.1. Wyświetlanie listy obsługiwanych systemów plików	257
11.2. Identyfikacja istniejących systemów plików	258
11.3. Zmiana wielkości systemu plików	259
11.4. Usuwanie systemu plików	260
11.5. Używanie nowego systemu plików	261
11.6. Tworzenie automatycznie montowanego systemu plików	263
11.7. Tworzenie systemu plików ext4	266
11.8. Konfiguracja trybu księgowania dla systemu plików ext4	267
11.9. Określanie dziennika, do którego jest dołączony system plików ext4	269
11.10. Poprawianie wydajności za pomocą dziennika zewnętrznego dla systemu plików ext4	270
11.11. Zwolnienie miejsca zajmowanego przez zarezerwowane bloki w systemie plików ext4	272

11.12. Tworzenie nowego systemu plików XFS	273
11.13. Zmiana wielkości systemu plików XFS	274
11.14. Tworzenie systemu plików exFAT	275
11.15. Tworzenie systemów plików FAT16 i FAT32	277
11.16. Tworzenie systemu plików Btrfs	278
12. Bezpieczny zdalny dostęp za pomocą OpenSSH	282
12.1. Instalowanie serwera OpenSSH	284
12.2. Wygenerowanie nowych kluczy hosta	285
12.3. Konfiguracja serwera OpenSSH	285
12.4. Sprawdzanie składni konfiguracji OpenSSH	288
12.5. Konfigurowanie uwierzytelniania na podstawie hasła	288
12.6. Pobieranie odcisku palca klucza	290
12.7. Uwierzytelnianie za pomocą klucza publicznego	291
12.8. Zarządzanie wieloma kluczami publicznymi	293
12.9. Zmiana hasła chroniącego klucz	294
12.10. Automatyczne zarządzanie hasłami za pomocą pęku kluczy	295
12.11. Używanie pęku kluczy w celu udostępniania haseł mechanizmowi cron	296
12.12. Bezpieczne tunelowanie sesji środowiska graficznego za pomocą SSH	297
12.13. Uruchomienie sesji SSH i wydanie polecenia w jednym wierszu	299
12.14. Montowanie całego zdalnego systemu plików za pomocą polecenia sshfs	299
12.15. Dostosowanie do własnych potrzeb znaku zachęty bash podczas pracy z SSH	301
12.16. Wyświetlenie obsługiwanych algorytmów szyfrowania	302
13. Bezpieczny zdalny dostęp za pomocą OpenVPN	305
Ogólne omówienie OpenVPN	305
13.1. Instalowanie OpenVPN, serwera i klienta	307
13.2. Konfiguracja prostego połączenia testowego	308
13.3. Konfiguracja łatwego szyfrowania dzięki użyciu kluczy statycznych	311
13.4. Instalowanie EasyRSA w celu zarządzania PKI	313
13.5. Tworzenie infrastruktury PKI	314
13.6. Dostosowanie do własnych potrzeb opcji domyślnych EasyRCA	319
13.7. Tworzenie konfiguracji serwera i klienta oraz ich testowanie	320
13.8. Nadzorowanie OpenVPN za pomocą polecenia systemctl	322
13.9. Łatwiejsze udostępnianie plików konfiguracyjnych klienta za pomocą plików .ovpn	323
13.10. Zabezpieczanie serwera OpenVPN	327
13.11. Konfigurowanie sieci	331

14. Tworzenie zapory sieciowej w Linuksie za pomocą firewalld	332
Ogólne omówienie zapory sieciowej	332
14.1. Sprawdzanie, która zapora sieciowa jest uruchomiona w systemie	335
14.2. Instalowanie firewalld	337
14.3. Ustalanie używanej wersji firewalld	338
14.4. Konfiguracja iptables lub nftables jako backendu dla zapory sieciowej firewalld	339
14.5. Wyświetlanie wszystkich stref i wszystkich usług zarządzanych przez poszczególne strefy	339
14.6. Wyświetlanie usług i pobieranie informacji o nich	341
14.7. Wybór strefy i jej konfigurowanie	343
14.8. Zmiana strefy domyślnej w firewalld	345
14.9. Dostosowanie do własnych potrzeb strefy firewalld	345
14.10. Tworzenie nowej strefy	347
14.11. Integracja menedżera sieci z zaporą sieciową firewalld	348
14.12. Zezwolenie lub zablokowanie dostępu do określonych portów	350
14.13. Blokowanie adresu IP za pomocą opcji rich rules	351
14.14. Zmiana domyślnego celu strefy	352
15. Drukowanie w Linuksie	354
Ogólne omówienie drukowania w Linuksie	354
15.1. Używanie CUPS za pomocą interfejsu przeglądarki WWW	357
15.2. Instalowanie drukarki podłączonej lokalnie	357
15.3. Nadawanie drukarce użytecznej nazwy	361
15.4. Instalowanie drukarki sieciowej	362
15.5. Używanie drukarki bez sterownika	363
15.6. Współdzielenie drukarki nieposiadającej obsługi sieci	366
15.7. Usunięcie komunikatu błędu typu „Forbidden”	367
15.8. Instalowanie sterowników drukarki	368
15.9. Modyfikowanie zainstalowanej drukarki	370
15.10. Zapisywanie dokumentów przez ich wydruk do pliku PDF	371
15.11. Rozwiązywanie problemów	372
16. Zarządzanie lokalnymi usługami nazw za pomocą Dnsmasq i pliku hosts	374
16.1. Proste ustalanie nazw na podstawie pliku /etc/hosts	375
16.2. Używanie pliku /etc/hosts podczas testów i do blokowania wybranych hostów	378
16.3. Wyszukiwanie wszystkich serwerów DNS i DHCP w sieci lokalnej	379
16.4. Instalowanie serwera Dnsmasq	380
16.5. Zapewnianie bezproblemowej współpracy systemd-resolved i menedżera sieci z serwerem Dnsmasq	382
16.6. Konfiguracja Dnsmasq jako serwera DNS sieci lokalnej	383

16.7. Konfigurowanie zapory sieciowej firewalld w celu zezwolenia na działanie DNS i DHCP	386
16.8. Testowanie serwera Dnsmasq z poziomu komputera klienta	386
16.9. Zarządzanie DHCP za pomocą Dnsmasq	387
16.10. Rozgłaszanie przez DHCP dostępności ważnych usług	390
16.11. Tworzenie stref DHCP dla podsieci	391
16.12. Przypisywanie statycznego adresu IP na podstawie DHCP	392
16.13. Konfiguracja klienta DHCP w celu automatycznego pobierania wpisów DNS	392
16.14. Zarządzanie rejestrowaniem danych przez Dnsmasq	394
16.15. Konfigurowanie domen wieloznacznych	396
17. Zarządzanie datą i godziną za pomocą ntpd, chrony i timesyncd	397
17.1. Ustalenie klienta NTP używanego przez Twój system Linux	398
17.2. Używanie timesyncd do prostej synchronizacji czasu	400
17.3. Samodzielne ustawianie daty i godziny za pomocą polecenia timedatectl	401
17.4. Używanie chrony jako klienta NTP	402
17.5. Używanie chrony jako serwera daty i godziny w sieci lokalnej	404
17.6. Wyświetlanie danych statystycznych chrony	405
17.7. Używanie ntpd jako klienta NTP	407
17.8. Używanie demona ntpd jako serwera NTP	408
17.9. Zarządzanie strefami czasowymi za pomocą polecenia timedatectl	409
17.10. Zarządzanie strefami czasowymi bez użycia polecenia timedatectl	411
18. Tworzenie zapory sieciowej i routera w Raspberry Pi	413
Ogólne omówienie Raspberry Pi	413
18.1. Uruchamianie i wyłączanie Raspberry Pi	416
18.2. Wyszukiwanie sprzętu i dokumentów typu HOWTO	417
18.3. Chłodzenie Raspberry Pi	418
18.4. Instalowanie systemu operacyjnego Raspbian za pomocą narzędzi Imager i dd	419
18.5. Instalowanie Raspberry Pi za pomocą NOOBS	421
18.6. Połączenie z monitorem bez złącza HDMI	423
18.7. Uruchamianie RPi w trybie ratunkowym	425
18.8. Dodawanie drugiego interfejsu Ethernet	426
18.9. Konfiguracja współdzielenia połączenia internetowego i zapory sieciowej firewalld	429
18.10. Uruchamianie Raspberry Pi w trybie headless	431
18.11. Tworzenie serwera DNS/DHCP na bazie Raspberry Pi	433
19. Tryby awaryjne i ratunkowe systemu oferowane przez dystrybucję SystemRescue	434
19.1. Tworzenie nośnika rozruchowego SystemRescue	434
19.2. Rozpoczęcie pracy z dystrybucją SystemRescue	435
19.3. Dwa ekrany rozruchowe dystrybucji SystemRescue	437

19.4. Opcje rozruchowe dystrybucji SystemRescue	439
19.5. Identyfikowanie systemów plików	441
19.6. Zerowanie hasła użytkownika w systemie Linux	441
19.7. Włączanie SSH w SystemRescue	443
19.8. Kopiowanie plików przez sieć za pomocą poleceń scp i sshfs	444
19.9. Naprawa programu rozruchowego GRUB za pomocą SystemRescue	447
19.10. Wyzerowanie hasła w systemie Windows	448
19.11. Ratowanie za pomocą GNU ddrescue uszkodzonego dysku	449
19.12. Zarządzanie partycjami i systemami plików za pomocą SystemRescue	451
19.13. Tworzenie partycji danych w napędzie USB typu pendrive zawierającym dystrybucję SystemRescue	452
19.14. Trwałe zachowanie zmian wprowadzonych w dystrybucji SystemRescue	454
20. Rozwiązywanie problemów z Linuksem	456
Ogólne omówienie rozwiązywania problemów z Linuksem	456
20.1. Wyszukiwanie użytecznych informacji w plikach dzienników zdarzeń	458
20.2. Konfigurowanie journald	462
20.3. Tworzenie serwera rejestrowania danych za pomocą systemd	463
20.4. Monitorowanie temperatury, wentylatorów i napięcia za pomocą czujników lm-sensors	465
20.5. Dodawanie interfejsu graficznego dla czujników lm-sensors	468
20.6. Monitorowanie stanu dysku twardego za pomocą smartmontools	471
20.7. Konfiguracja narzędzia smartmontools w celu wysyłania raportów za pomocą poczty elektronicznej	474
20.8. Diagnostowanie wolnego działania systemu za pomocą polecenia top	476
20.9. Wyświetlanie za pomocą polecenia top jedynie wybranych procesów	478
20.10. Opuszczenie zawieszzonego środowiska graficznego	479
20.11. Rozwiązywanie problemów sprzętowych	480
21. Rozwiązywanie problemów z siecią	482
Diagnostyka sprzętu	482
21.1. Sprawdzanie za pomocą ping możliwości nawiązania połączenia	483
21.2. Profilowanie sieci za pomocą poleceń fping i nmap	485
21.3. Wyszukiwanie za pomocą polecenia arping powielających się adresów IP	488
21.4. Testowanie za pomocą polecenia httping przepustowości HTTP i opóźnienia sieci	489
21.5. Używanie polecenia mtr w celu wyszukania sprawiających problemy routerów	491
A Zarządzanie oprogramowaniem	493

Bezpieczny zdalny dostęp za pomocą OpenSSH

OpenSSH to narzędzie używane podczas zdalnej administracji systemem. Szyfruje operację uwierzytelniania i cały ruch sieciowy podczas sesji pracy, a także gwarantuje spójność przekazywanych danych. Jeżeli cokolwiek spowoduje zmianę przekazywanych pakietów, SSH natychmiast poinformuje o tym fakcie. W tym rozdziale wyjaśnię, jak skonfigurować dostęp SSH do zdalnych hostów, jak zarządzać kluczami szyfrowania SSH, jak skonfigurować loginy do wielu zdalnych hostów i dostosować do własnych potrzeb znak zachęty powłoki bash, aby wskazywał na pracę z sesją SSH. Dowiesz się tu także jeszcze wielu innych rzeczy.

OpenSSH obsługuje wiele silnych algorytmów szyfrowania. Żaden z nich nie jest obciążony patentami, ponieważ zespół tworzący OpenSSH dołożył ogromnych starań, aby kod OpenSSH był wolny od patentów i innych ograniczeń. W recepturze 12.16 wyjaśnię, jak wyświetlić listę wszystkich algorytmów obsługiwanych przez OpenSSH.

OpenSSH to pakiet narzędzi przeznaczonych do zdalnego przekazywania plików, składający się m.in. z wymienionych tutaj poleceń:

- `sshd`. To jest demon serwera OpenSSH.
- `ssh`. To skrót od *secure shell* (pol. *bezpieczna powłoka*), choć tak naprawdę to polecenie nie zawiera powłoki, a zapewnia bezpieczny kanał połączenia z powłoką w zdalnym systemie.
- `scp`. To skrót od *secure copy* (pol. *bezpieczne kopiowanie*). Polecenie `scp` pozwala na kopiowanie plików przez zaszyfrowany kanał komunikacji.
- `sftp`. To skrót od *secure file transfer protocol*. Polecenie `sftp` zapewnia dostęp do plików.
- `ssh-copy-id`. To polecenie pozwala na zainstalowanie klucza publicznego w pliku *authorized_keys* zdalnego serwera SSH.
- `ssh-keyscan`. To polecenie wyszukuje i pobiera klucze publiczne hostów w sieci, a tym samym uwalnia użytkownika od samodzielnego zajmowania się tym zadaniem.
- `ssh-keygen`. To polecenie jest przeznaczone do generowania kluczy uwierzytelniania i zarządzania nimi.
- `ssh-add`. To polecenie dodaje tożsamość do agenta uwierzytelniania, `ssh-agent`.

W tym rozdziale dowiesz się więcej o poleceniach `ssh`, `sshd`, `ssh-copy-id`, `ssh-keygen` oraz dwóch użytecznych i powiązanych z nimi narzędziach w postaci poleceń `sshfs` i `ssh-agent`.

Polecenie `sshfs` pozwala na montowanie w lokalnym komputerze PC zdalnych systemów plików, natomiast `ssh-agent` zachowuje hasła do kluczy prywatnych SSH dla wielu loginów SSH w celu zapewnienia funkcjonalności automatycznego uwierzytelniania. Polecenie `ssh-agent` jest dołączane do pojedynczej sesji logowania, więc po wylogowaniu lub otwarciu nowego okna powłoki konfigurację `ssh-agent` trzeba rozpocząć od początku. Znacznie lepszym narzędziem przeznaczonym do zautomatyzowanych operacji jest tzw. pęk kluczy (ang. *keychain*), który jest frontendem dla polecenia `ssh-agent`. Pęk kluczy wielokrotnie używa `ssh-agent` aż do ponownego uruchomienia systemu, więc hasło trzeba podać tylko jednokrotnie (zapoznaj się z recepturą 12.10).

OpenSSH obsługuje trzy odmienne typy uwierzytelniania:

Uwierzytelnianie za pomocą hasła

Do uwierzytelniania są używane login i hasło systemu Linux. To jest najprostszy i zapewniający największą elastyczność sposób, ponieważ zalogować można się z poziomu dowolnego komputera. Trzeba zachować ostrożność i nie rozpoczynać sesji SSH z poziomu komputera niegodnego zaufania, np. stojącego w bibliotece bądź kawiarni internetowej. Jeżeli w komputerze znajduje się tzw. *keylogger*, przechwyci Twoje dane uwierzytelniające.

Uwierzytelnianie za pomocą klucza publicznego

Uwierzytelnianie odbywa się za pomocą osobistego klucza publicznego, a nie systemowych danych uwierzytelniających. Przygotowanie takiej konfiguracji wymaga więcej pracy, ponieważ konieczne jest utworzenie i udostępnienie klucza publicznego, a logowanie może odbywać się jedynie z poziomu komputerów zawierających klucz prywatny odpowiadający publicznemu. Niektóre usługi komercyjne wymagają od klientów używania pewnych form uwierzytelniania za pomocą klucza publicznego.

Uwierzytelnianie bez użycia hasła

Uwierzytelnianie odbywa się za pomocą osobistego klucza publicznego, ale bez konieczności podawania hasła. Takie rozwiązanie okazuje się użyteczne w przypadku usług zautomatyzowanych, takich jak skrypty i zadania `cron`. Użytkownik posiadający uprawnienia wystarczające do kradzieży klucza prywatnego będzie mógł się podszyc pod jego prawowitego właściciela. Dlatego też trzeba zachować szczególną ostrożność w przypadku utworzenia klucza prywatnego bez hasła.

Alternatywą dla używania kluczy niechronionych hasłami jest wykorzystanie pęku kluczy, który będzie pamiętał hasła do kluczy prywatnych (zapoznaj się z recepturą 12.10).

Mamy dwa podstawowe zastosowania dla kluczy uwierzytelniania. Pierwszym jest uwierzytelnianie komputerów za pomocą kluczy hosta, a drugim uwierzytelnianie użytkowników za pomocą kluczy publicznych. Klucze SSH są generowane parami: publiczny i prywatny. Komunikacja jest szyfrowana za pomocą klucza publicznego i deszyfrowana za pomocą klucza prywatnego — to jest przykład niezwykle prostego schematu. Można bezpiecznie udostępniać klucz publiczny, a jednocześnie trzeba koniecznie chronić klucz prywatny i nie wolno nikomu go udostępnić.

Serwer i klient są zdefiniowane przez kierunek transmisji danych. Serwer ma uruchomionego demona SSH nasłuchującego żądań połączenia, natomiast klientem jest każdy system logujący się w serwerze za pomocą SSH.

12.1. Instalowanie serwera OpenSSH

Problem

- Chcesz zainstalować serwer OpenSSH.

Rozwiązanie

W większości dystrybucji Linuksa klient OpenSSH jest zainstalowany domyślnie, natomiast serwer OpenSSH już niekoniecznie. W poszczególnych dystrybucjach Linuksa mamy odmienne sposoby rozpowszechniania pakietów OpenSSH. Dlatego też należy użyć menedżera pakietów w celu wyświetlenia dostępnych pakietów (zapoznaj się z „Dodatkim”). Zainstaluj serwer OpenSSH i następnie sprawdź, czy został uruchomiony.

```
$ systemctl status sshd
● sshd.service - OpenSSH Daemon
  Loaded: loaded (/usr/lib/systemd/system/sshd.service; disabled; vendor preset
  Active: inactive (dead)
  [...]
```

Wygenerowane dane wyjściowe pokazują, że serwer nie jest uruchomiony i nie jest włączony. W większości dystrybucji Linuksa serwer OpenSSH nie jest uruchamiany automatycznie po jego zainstalowaniu. To akurat jest dobre podejście, ponieważ trzeba go prawidłowo skonfigurować przed zezwoleniem na otrzymywanie żądań od klientów. Natomiast jeśli serwer został uruchomiony, jeszcze zanim zdążysz zapoznać się z jego konfiguracją, zatrzymaj go lub w zaporze sieciowej zablokuj port, na którym nasłuchuje.

Kolejnym zadaniem jest wygenerowanie kluczy hosta i skonfigurowanie serwera. Zapoznaj się z recepturami 12.2 i 12.3.

Analiza

Pamiętaj, że serwer i klient to nie tylko kwestia sprzętowa, ale również kierunek transmisji danych. Serwer zawiera uruchomionego demona SSH i nasłuchuje żądań. Z kolei klient to każdy system logujący się do serwera za pomocą SSH. Dowolny system Linux może być serwerem, klientem bądź jednym i drugim.

Zobacz również

- Rozdział 14.
- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 8 sshd`.
- „Dodatek”.

12.2. Wygenerowanie nowych kluczy hosta

Problem

Twoja dystrybucja Linuksa nie tworzy automatycznie kluczy hosta po instalacji lub chcesz zastąpić istniejące klucze hosta. Ewentualnie podczas klonowania instalacji bądź maszyny wirtualnej powstałe klony wymagają unikatowych kluczy hosta.

Rozwiązanie

Wykorzystaj polecenie `ssh-keygen`. Dostępne są cztery odmienne typy kluczy: RSA, DSA, ECDSA i ED25519. Zacznij od usunięcia dotychczasowych kluczy, o ile takie istnieją.

```
$ sudo rm /etc/ssh/ssh_host*
```

Utwórz nowe klucze hosta za pomocą następującego polecenia:

```
$ sudo ssh-keygen -A
ssh-keygen: generating new host keys: RSA DSA ECDSA ED25519
```

Analiza

Jeżeli kiedykolwiek będziesz się nudzić i zechcesz wypróbować coś nowego, spróbuj w ulubionej wyszukiwarce internetowej wpisać hasło „jakiego formatu należy użyć dla klucza SSH?”. Argumenty za poszczególnymi typami ciągną się w nieskończoność. Krótka odpowiedź brzmi: użyj RSA, ECDSA lub ED25519, a unikaj DSA. Usuń klucz hosta w formacie DSA i zachowaj pozostałe.

Typ RSA jest najstarszy. Zapewnia silne szyfrowanie i największą zgodność.

ECDSA i ED25519 to nowsze typy, bardzo silne i wymagające mniejszej mocy obliczeniowej.

Część starszych klientów SSH nie obsługuje ECDSA i ED25519. Mam nadzieję, że nie musisz używać tak „antycznych” klientów, ponieważ ECDSA i ED25519 zostały wydane razem z OpenSSH 6.5 w 2014 roku. Niezwykle ważne znaczenie ma regularne uaktualnianie usług zapewnienia bezpieczeństwa i niezwalanie na używanie starych, niebezpiecznych klientów.

Zobacz również

- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh-keygen`.

12.3. Konfiguracja serwera OpenSSH

Problem

Chcesz skonfigurować serwer OpenSSH w jak najbezpieczniejszy sposób i dokładnie go przetestować.

Rozwiązanie

Przed wszystkim trzeba sprawdzić, czy właścicielem kluczy prywatnych serwera jest root i czy uprawnienia kluczy pozwalają jedynie na ich odczyt.

```
$ ls -l /etc/ssh/
-r----- 1 root root  227 Jun  4 11:30 ssh_host_ecdsa_key
-r----- 1 root root  399 Jun  4 11:30 ssh_host_ed25519_key
-r----- 1 root root 1679 Jun  4 11:30 ssh_host_rsa_key
```

Dokładnie tak powinny wyglądać uprawnienia kluczy prywatnych serwera. Następnym zadaniem jest sprawdzenie kluczy publicznych. Ich właścicielem również jest root, który ma uprawnienia odczytu i zapisu kluczy. Natomiast pozostali użytkownicy mogą jedynie odczytywać klucze publiczne serwera.

```
$ ls -l /etc/ssh/
-rw-r--r-- 1 root root  174 Jun  4 11:30 ssh_host_ecdsa_key.pub
-rw-r--r-- 1 root root   94 Jun  4 11:30 ssh_host_ed25519_key.pub
-rw-r--r-- 1 root root  394 Jun  4 11:30 ssh_host_rsa_key.pub
```

Przedstawione tutaj uprawnienia są prawidłowe.

Przechodzimy teraz do pliku `/etc/ssh/sshd_config`. Po zakończeniu modyfikacji tego pliku trzeba ponownie uruchomić usługę `sshd`, aby zmiany zostały zastosowane.

```
$ sudo systemctl reload sshd.server
```

Usuń znak komentarza z początku wierszy zawierających opcje, które chcesz zastosować bądź zmodyfikować.

Skonfiguruj usługę `sshd` do sprawdzania poprawności uprawnień pliku, właściciela plików użytkownika i katalogu domowego przed zezwoleniem danemu użytkownikowi na jego zalogowanie.

```
StrictModes yes
```

Jeżeli uprawnienia pliku są nieprawidłowe, ta opcja nie pozwoli użytkownikowi na zalogowanie się.

Jeżeli komputer ma więcej niż tylko jeden adres IP, trzeba zdefiniować, który adres lub adresy mają być nasłuchiwane.

```
ListenAddress 192.168.10.15
ListenAddress 192.168.10.16
```

Istnieje możliwość przypisania niestandardowych portów nasłuchiwanym przez usługę `sshd`. Używaj jedynie portów o numerach wyższych niż 1024 i sprawdzaj zawartość pliku `/etc/services` w celu wyszukania nieużywanych portów, a następnie do wymienionego pliku dodaj nowe porty.

```
sshd 2022
sshd 2023
```

Kolejnym krokiem jest podanie tych portów w pliku `/etc/ssh/sshd_config`.

```
Port 2022
Port 2023
```

Istnieje możliwość zezwolenia na dostęp jedynie wybranym grupom (te grupy muszą być wymienione w pliku `/etc/group`).

```
AllowGroups webadmins backupadmins
```

Natomiast w celu odmowy dostępu dla grupy należy użyć polecenia `DenyGroups`.

Nie należy zezwalać na logowanie z uprawnieniami roota. Znacznie bezpieczniejszym rozwiązaniem jest zalogowanie się jako użytkownik nieuprzywilejowany, a dopiero później użycie polecenia `sudo` do zwiększenia uprawnień.

```
PermitRootLogin no
```

Alternatywne rozwiązanie polega na umożliwieniu logowania roota, ale tylko wykorzystującego uwierzytelnianie za pomocą klucza publicznego.

```
PermitRootLogin prohibit-password
```

Dla wszystkich użytkowników można wyłączyć logowanie z użyciem hasła i zezwolić tylko na uwierzytelnianie za pomocą klucza publicznego (zobacz recepturę 12.7).

```
PasswordAuthentication no
```

Jeżeli zachodzi potrzeba uniemożliwienia logowania określonym użytkownikom, należy ich wymienić w postaci listy nazw użytkowników, nazw użytkowników i hostów bądź nazw użytkowników i adresów IP.

```
DenyUsers duchess madmax stash@example.com cagney@192.168.10.25
```

Aby zezwolić na dostęp wybranym użytkownikom, należy użyć polecenia `AllowUsers`. Ewentualnie można użyć jednocześnie obu (`AllowUsers` i `DenyUsers`). Polecenie `DenyUsers` zawsze jest wykonywane jako pierwsze.

Istnieje możliwość ograniczenia czasu oczekiwania przez serwer na zalogowanie użytkownika i dokończenie procedury nawiązania połączenia. Domyślnie ten czas wynosi 120 sekund.

```
LoginGraceTime 90
```

Ograniczyć można również liczbę nieudanych prób połączenia, wartością domyślną jest 6.

```
MaxAuthTries 4
```

Analiza

Dowolne narzędzie przeznaczone do skanowania portów znajduje otwarte porty, na które później atakujący może przeprowadzić atak typu brute force w celu złamania hasła. Najczęściej atakujący wybierają domyślny port SSH, czyli 22. Zmiana tego portu nie zmniejsza w znaczący sposób niebezpieczeństwa, choć może ograniczyć w dziennikach zdarzeń ilość wpisów dotyczących prób włamania. Gdy chcesz użyć alternatywnego numeru portu, najpierw zajrzyj do pliku `/etc/services` i znajdź nieużywany port, a następnie wybrany port zapisz w tym pliku.

Uwierzytelnianie z użyciem klucza publicznego jest bardzo silnie chronione i nie da się go złamać za pomocą ataku typu brute-force jak w przypadku loginów chronionych hasłami (zapoznaj się z recepturą 12.7). W takim przypadku kompromisem jest mniejsza wygoda, ponieważ zalogować można się jedynie z poziomu systemów zawierających klucz prywatny logującego się użytkownika.

Zobacz również

- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 5 sshd_config`.

- Receptura 12.5.
- Receptura 12.7.

12.4. Sprawdzanie składni konfiguracji OpenSSH

Problem

Każdy popełnia błędy i chcesz mieć możliwość sprawdzenia składni pliku `/etc/ssh/sshd_config`.

Rozwiązanie

Istnieje taka możliwość. Po wprowadzeniu modyfikacji w pliku `/etc/ssh/sshd_config` należy wydać następujące polecenie:

```
$ sudo sshd -t
```

Jeżeli nie zostaną znalezione żadne błędy w składni, polecenie zakończy działanie bez wygenerowania jakiegokolwiek komunikatu. Natomiast w przypadku błędów zostaną wyświetlone odpowiednie komunikaty.

```
$ sudo sshd -t
/etc/ssh/sshd_config: line 9: Bad configuration option: Porotocol
/etc/ssh/sshd_config: terminating, 1 bad configuration options
```

Wymienione polecenie można wydać także wtedy, gdy demon SSH jest uruchomiony. To pozwala na sprawdzenie konfiguracji pod kątem błędów jeszcze przed wydaniem polecenia ponownie uruchamiającego serwer.

Analiza

Opcja `-t` oznacza *test*. Jej użycie nie ma żadnego wpływu na sposób działania demona SSH. Następuje jedynie sprawdzenie pliku `/etc/ssh/sshd_config` pod kątem błędów w składni. Dlatego też wymienionej opcji można używać w każdej chwili.

Zobacz również

- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 5 sshd_config`.

12.5. Konfigurowanie uwierzytelniania na podstawie hasła

Problem

Klienta OpenSSH chcesz skonfigurować do logowania się w zdalnym hoście za pomocą jak najprostszej z obsługiwanych metod.

Rozwiązanie

Uwierzytelnianie na podstawie hasła to najprostszy z możliwych sposobów skonfigurowania zdalnego dostępu za pomocą SSH. Takie rozwiązanie ma następujące wymagania:

- Zainstalowany i poprawnie skonfigurowany serwer OpenSSH w komputerze, który ma umożliwić zdalny dostęp (zapoznaj się z recepturą 12.3).
- Demon SSH uruchomiony w zdalnym komputerze. Port 22 lub inny wybrany dla usługi sshd nie powinien być blokowany przez zaporę sieciową.
- Klient SSH zainstalowany w komputerze klienta.
- Konto użytkownika w zdalnym systemie.
- Klucze hosta w serwerze (zobacz recepturę 12.2).

Klucz publiczny hosta musi być przekazany klientom. Najłatwiejszy sposób polega na zalogowaniu się z poziomu klienta i umożliwieniu OpenSSH pobrania klucza.

```
duchess@pc:~$ ssh duchess@server1
The authenticity of host 'server1 (192.168.43.74)' can't be established.
ECDSA key fingerprint is SHA256:8iIg9wwFIzLgwiQ62WNLf5o0S3SL/aTw6gFrtVJTx8.
Are you sure you want to continue connecting (yes/no)? yes
Warning: Permanently added 'server1,192.168.43.74' (ECDSA) to the list of
known hosts.
Password: hasło
Last login: Wed Jul  8 19:22:39 2021 from 192.168.43.183
Have a lot of fun...
```

Teraz użytkownik Duchess może pracować na urządzeniu *server1*, jakby fizycznie siedział przed klawiaturą tego komputera. Uwierzytelnianie i cały ruch sieciowy są szyfrowane.

Pobieranie klucza hosta odbywa się tylko raz, po pierwszym zalogowaniu się do serwera. Użytkownik nigdy nie powinien być ponownie pytany o pobranie klucza, chyba że dotychczasowy klucz został zastąpiony nowym lub został usunięty z pliku `~/.ssh/known_hosts`.

Analiza

Klucz publiczny komputera *server1* jest przechowywany w pliku `~/.ssh/known_hosts` znajdującym się w systemie klienta. Wymieniony plik może przechowywać dowolną liczbę kluczy hostów.

Za niebezpieczne uznaje się logowanie przez SSH jako użytkownik `root`. Znacznie lepszym rozwiązaniem jest zalogowanie się za pomocą użytkownika nieuprzywilejowanego, a następnie używanie `sudo`, gdy zachodzi potrzeba podniesienia uprawnień. Do zdalnego systemu można się zalogować z użyciem dowolnego użytkownika posiadającego w nim konto. Trzeba jedynie znać hasło tego użytkownika.

```
duchess@pc:~$ ssh madmax@server1
```

Gdy w obu systemach jest używana ta sama nazwa użytkownika, wówczas nie trzeba jej podawać i można zalogować się w następujący sposób:

```
duchess@pc:~$ ssh server1
```

Osobiście wyrobiłam u siebie nawyk podawania nazwy użytkownika za każdym razem i traktuję to jako rodzaj prostego zabezpieczenia przed pomyłkami.

Nie należy za bardzo koncentrować się na pojęciach *klient* i *serwer*. W omawianym kontekście nie dotyczą one sprzętu komputerowego. Serwer to system, do którego następuje logowanie przez SSH, natomiast klient to system, z poziomu którego odbywa się logowanie. Usługa `sshd` nie musi działać po stronie klienta.

Istnieje niebezpieczeństwo przechwycenia przekazywanego klucza hosta i zastąpienia go innym, co pozwoliłoby atakującemu uzyskać dostęp do systemu. Masz możliwość weryfikacji odcisku palca klucza publicznego przed wpisaniem słowa `yes` oznaczającego zgodę na dodanie danego klucza do zbioru znanych i akceptowanych. Podczas weryfikacji można wykorzystać staroświecką metodę zapisania odcisków kluczy i ich porównania bądź nowszą i np. smartfonem zrobić zdjęcie klucza hosta i porównać go z dodawanym. Ewentualnie za pomocą wspomnianego telefonu można zadzwonić do osoby posiadającej dostęp do zdalnego systemu i poprosić ją o odczytanie odcisku palca klucza.

W recepturze 12.6 wyjaśniłam, jak pobierać odcisk palca klucza.

Zobacz również

- Receptura 12.6.
- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh`.
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh-keygen`.
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 8 sshd`.

12.6. Pobieranie odcisku palca klucza

Problem

Potrzebujesz odcisk palca klucza hosta, aby móc zweryfikować klienta.

Rozwiązanie

Po stronie serwera skorzystaj z polecenia `ssh-keygen` razem z kluczem hosta, który chcesz sprawdzić.

```
duchess@server1:~$ ssh-keygen -lf /etc/ssh/ssh_host_rsa_key
4096 SHA256:32Pja4+F2+MTd1a9cs4ucecThswRQp6a4xZ+5sC+Bf0_backup server1 (RSA)
```

Analiza

W omawianym przypadku dobrze sprawdzają się staroświeckie metody komunikacji, takie jak telefon lub tzw. *sneakernet* (pol. *sieć piesza*). Nie korzystaj z poczty elektronicznej, o ile nie jest ona szyfrowana z wykorzystaniem innej metody szyfrowania i uwierzytelniania, ponieważ wiadomość pocztowa w postaci zwykłego tekstu jest łatwa do przechwycenia i odczytania.

Zobacz również

- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh-keygen`.

12.7. Uwierzytelnianie za pomocą klucza publicznego

Problem

Chcesz wykorzystać uwierzytelnianie za pomocą klucza publicznego, ponieważ jest to metoda bezpieczniejsza niż uwierzytelnianie za pomocą hasła, a ponadto nie zamierzasz używać hasła do swojego konta systemu Linux. Chcesz mieć możliwość użycia pojedynczego klucza publicznego podczas uzyskiwania dostępu do wielu systemów bądź też utworzenia oddzielnych kluczy publicznych do poszczególnych systemów zdalnych.

Rozwiązanie

Linux może spełnić Twoje oczekiwania w podanym zakresie. Możesz więc utworzyć dowolną liczbę kluczy SSH i używać ich w dowolny sposób. W omawianym tutaj przykładzie zamieściłam moje ulubione polecenie przeznaczone do tworzenia nowej pary kluczy RSA. Oczywiście możesz podać własny komentarz i nazwę dla kluczy. (W sekcji „Analiza” przekazałam więcej informacji na temat używania hasła do zabezpieczania klucza prywatnego).

```
duchess@pc:~/.ssh $ ssh-keygen -C "backup server2" -f id-server2 -t rsa -b 4096
Generating public/private rsa key pair.
Enter passphrase (empty for no passphrase):
Enter same passphrase again:
Your identification has been saved in id-server2.
Your public key has been saved in id-server2.pub.
The key fingerprint is:
SHA256:32Pja4+F2+MTdla9cs4ucecThswRQp6a4xZ+5sC+Bf0 backup server2
The key's randomart image is:
+---[RSA 4096]----+
|      ..          |
|      ....       |
|      0. . .     |
|      + . o      |
|     S* .o o o   |
|     +.+..Bo*+   |
|     *.*EX=o     |
|     o *o.Oo+.   |
|     o.o+*+*+   |
+-----[SHA256]-----+
```

Następnym krokiem jest skopiowanie nowego klucza do zdalnego systemu, którym w omawianym przykładzie jest lokalny serwer kopii zapasowej, *server1*. Trzeba mieć dostęp SSH do zdalnego systemu, np. dzięki użyciu uwierzytelniania za pomocą klucza hosta, a następnie można użyć `ssh-copy-id` w celu skopiowania klucza publicznego do serwera.

```
duchess@pc:~/.ssh $ ssh-copy-id -i id-server1 duchess@server1
/usr/bin/ssh-copy-id: INFO: Source of key(s) to be installed: ".ssh/id-server1"
/usr/bin/ssh-copy-id: INFO: attempting to log in with the new key(s), to filter
out any that are already installed
/usr/bin/ssh-copy-id: INFO: 1 key(s) remain to be installed -- if you are
prompted now it is to install the new keys

Number of key(s) added: 1
Now try logging into the machine, with: "ssh 'duchess@server1'"
and check to make sure that only the key(s) you wanted were added.
```

Teraz można spróbować się zalogować.

```
duchess@pc:~/ssh $ ssh -i id-server1 duchess@server1
Enter passphrase for key 'id-server1':
Last login: Sat Jul 11 11:09:53 2021 from 192.168.43.234
Have a lot of fun...
duchess@server1:~$
```

Nowy klucz można wykorzystać w celu uzyskania dostępu do wielu zdalnych systemów. Ewentualnie można utworzyć oddzielne klucze do poszczególnych zdalnych hostów. Wykorzystanie tego samego klucza ułatwia pracę z wieloma zdalnymi hostami i jednocześnie jest utrudnieniem w przypadku zmiany klucza — trzeba ją będzie przeprowadzić w wielu hostach. Jeżeli unikatowy klucz zostanie złamany lub utracony, wówczas trzeba go będzie zastąpić tylko w jednym miejscu.

Analiza

Zawsze należy definiować hasło w kluczach SSH, z których mają korzystać ludzie. Każdy, kto uzyska dostęp do Twojego klucza prywatnego, będzie mógł z łatwością się pod Ciebie podszywać, jeśli nie zostało zdefiniowane hasło dla tego klucza.

Polecenie `ssh-copy-id` zapewnia dostęp do użytecznego narzędzia gwarantującego, że klucz publiczny został skopiowany w odpowiednie miejsce (w zdalnym systemie to będzie plik `~/.ssh/authorized_keys`), w odpowiednim formacie oraz z odpowiednimi uprawnieniami. Ponadto wymienione narzędzie gwarantuje, że klucz prywatny nie został skopiowany przez pomyłkę.

Oto wybrane opcje dostępne dla polecenia `ssh-copy-id`:

- `-C`. Pozwala na dodanie do klucza komentarza, który pomoże przypomnieć przeznaczenie danego klucza.
- `-f`. Pozwala na nadanie nazwy klucza, może nią być cokolwiek. Pamiętaj o bieżącym katalogu roboczym. Jeżeli nie jest nim `~/.ssh/`, podaj ścieżkę dostępu.
- `-t`. Pozwala na podanie typu klucza. Dozwolone wartości to `rsa`, `ecdsa` i `ed25519`.
- `-b`. Pozwala na określenie siły klucza, opcja używana jedynie w przypadku typu `rsa`. Wartością domyślną jest 2048, zaś maksymalną 4096. Im więcej bitów, tym większa moc obliczeniowa wymagana do obsługi klucza. Wątpię, że zauważysz jakąkolwiek różnicę po użyciu 4096 bitów, z wyjątkiem słabego komputera lub bardzo obciążonego serwera.
- `-i`. Pozwala wskazać klientowi SSH klucz do użycia. Jeżeli masz więcej niż tylko jeden klucz, musisz skorzystać z tej opcji. Gdy masz wiele kluczy publicznych i wyraźnie nie wybierzesz konkretnego do użycia, wówczas mogą zacząć się pojawiać komunikaty błędów typu `too many authentication failures`, ponieważ podczas nawiązywania połączenia SSH zostaną wypróbowane wszystkie te klucze.

Zobacz również

- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh`.
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh-keygen`.

12.8. Zarządzanie wieloma kluczami publicznymi

Problem

Chcesz wykorzystać odmienne klucze dla poszczególnych serwerów. Jak można zarządzać kluczami o różnych nazwach?

Rozwiązanie

Podczas tworzenia nowej pary kluczy użyj opcji `-f` polecenia `ssh-keygen`, aby w ten sposób nadać kluczom unikatową nazwę.

```
duchess@pc:~/.ssh $ ssh-keygen -t rsa -f id-server2
```

Następnie za pomocą opcji `-i` wskaż klucz, który ma zostać użyty podczas logowania do zdalnego hosta.

```
duchess@pc:~/.ssh $ ssh -i id-server2 duchess@server2
```

W celu łatwiejszego zarządzania wieloma kluczami publicznymi utwórz plik `~/.ssh_config`. Pozwala on na skonfigurowanie loginów do wielu zdalnych hostów. Dzięki temu można zalogować się za pomocą np. `ssh foo`, zamiast wpisywać długi ciąg tekstowy połączenia. W kolejnym fragmencie kodu pokazałam konfigurację prostego loginu umożliwiającego użytkownikowi Duchess uzyskanie dostępu do hosta `server2`.

```
Host server2
  HostName server2
  User duchess
  IdentityFile ~/.ssh/id-server2
  IdentitiesOnly yes
```

Po przygotowaniu przedstawionej konfiguracji użytkownik Duchess może zalogować się, podając w poleceniu `ssh` wartość zdefiniowaną w wierszu `Host`, jak pokazałam w kolejnym poleceniu.

```
$ ssh server2
```

Do pliku `~/.ssh_config` należy dodać dane logowania używane z pozostałymi kluczami publicznymi, np.:

```
Host server3
  HostName server3
  User duchess
  IdentityFile ~/.ssh/id-server3
  IdentitiesOnly yes

Host server3
  HostName server3
  User madmax
  IdentityFile ~/.ssh/id-server3
  IdentitiesOnly yes
```

Analiza

W przedstawionym wcześniej fragmencie kodu:

- Wiersz `Host` wskazuje na początek danej konfiguracji. To jest etykieta używana podczas logowania, jej wartość może być dowolna.

- `HostName` to nazwa zdalnego hosta, w pełni kwalifikowana nazwa domeny lub adres IP.
- `User` to nazwa użytkownika w zdalnym systemie.
- `IdentityFile` to pełna ścieżka dostępu do klucza publicznego.
- `IdentitiesOnly yes` nakazuje SSH użycie ustawień zdefiniowanych w pliku `~/.ssh/config` lub przekazanych w powłoce, ale już nie od innych dostawców, o ile tacy istnieją.

Portem domyślnym dla SSH jest 22. Gdy zachodzi potrzeba nawiązania połączenia z portem nie-standardowym, np. 2022, należy go podać w sekcji `Port`.

```
Port 2022
```

Kluczom można nadawać dowolne nazwy. Osobiście lubię nazwy opisowe, dzięki którym od razu wiem, jakie jest przeznaczenie danego klucza.

Pamiętaj, aby zawsze definiować hasła chroniące osobiste klucze prywatne.

Zobacz również

- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh_config`.
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh`.

12.9. Zmiana hasła chroniącego klucz

Problem

Chcesz zmienić hasło jednego z Twoich kluczy prywatnych.

Rozwiązanie

Skorzystaj z opcji `-p` polecenia `ssh-keygen`.

```
$ ssh-keygen -p -f ~/.ssh/id-server2
Enter old passphrase:
Key has comment 'backup server2'
Enter new passphrase (empty for no passphrase):
Enter same passphrase again: passphrase
Your identification has been saved with the new passphrase.
```

Analiza

Hasła nie można odzyskać. Jeżeli zapomnisz hasła, jedyną możliwością będzie utworzenie nowego klucza z nowym hasłem.

Zobacz również

- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).

- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh_config`.
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh-keygen`.

12.10. Automatyczne zarządzanie hasłami za pomocą pęku kluczy

Problem

Chcesz coś wykorzystać do zapamiętania hasel Twoich kluczy prywatnych, aby były używane, gdy zajdzie potrzeba.

Rozwiązanie

Do tego celu zostało opracowane narzędzie w postaci pęku kluczy (ang. *keychain*). Zainstaluj pakiet `keychain`, a następnie przedstawione nieco dalej polecenie skopiuj do swojego pliku `.bashrc`.

W następnym przykładzie pokazałam, jak można uzyskać dostęp do hostów `server1`, `server2` i `server3` bez wprowadzania hasła za każdym razem. Skopiuj to polecenie w podanej postaci, przy czym nazwy kluczy zmień na swoje.

```
$ keychain ~/.ssh/id-server1 ~/.ssh/id-server2 \
  ~/.ssh/id-server3 . ~/.keychain/$HOSTNAME-sh
```

Pęk kluczy będzie przechowywał klucz prywatny aż do zamknięcia systemu, więc hasło trzeba podawać po każdym uruchomieniu systemu.

W przypadku uruchomienia środowiska graficznego może nie pojawiać się okno dialogowe pozwalające na podanie hasła. Spróbuj uruchomić narzędzie Terminal, a jeśli wciąż nie pojawia się okno dialogowe umożliwiające podanie hasła do pęku kluczy, musisz skorzystać z konsoli Linuksa. Naciśnij klawisze `Ctrl+Alt+F2` i zaloguj się, a zobaczysz wygenerowane komunikaty podobne do następujących:

```
* keychain 2.8.5 ~ http://www.funtoo.org
* Found existing ssh-agent: 2016
* Adding 3 ssh key(s): /home/duchess/.ssh/id-server1
/home/duchess/.ssh/id-server2 /home/duchess/.ssh/id-server3
Enter passphrase for /home/duchess/.ssh/id-server1:
Enter passphrase for /home/duchess/.ssh/id-server2:
Enter passphrase for /home/duchess/.ssh/id-server3:
* ssh-add: Identities added: /home/duchess/.ssh/id-server1
/home/duchess/.ssh/id-server2 /home/duchess/.ssh/id-server3
```

Analiza

Kropka znajdująca się na początku polecenia `~/.keychain/$HOSTNAME-sh` to skrót wskazujący na wywołanie polecenia `source`, co oznacza użycie podanego pliku.

`$HOSTNAME` nakazuje pękowi kluczy przeszukanie zmiennych środowiskowych użytkownika w celu pobrania nazwy hosta. Możesz to zrobić samodzielnie przez wydanie następującego polecenia:

```
$ echo $HOSTNAME
```

```
pc
```

Pęk kluczy jest menedżerem przeznaczonym zarówno dla ssh-agent, jak i gpg-agent, a jego zadaniem jest buforowanie haseł SSH i GPG przez cały czas działania systemu. Można się wylogować i zalogować ponownie, a mimo tego hasło trzeba będzie ponownie podać jedynie po ponownym uruchomieniu.

Dobłą alternatywą dla pęku kluczy jest `gnome-keyring`, czyli narzędzie działające w środowisku graficznym. Oferuje ono interfejs graficzny przeznaczony do wyświetlania kluczy SSH i GPG i zarządzania nimi, a także zawiera menedżera haseł. W większości dystrybucji to narzędzie nosi nazwę *Hasła i klucze*. Wymienione narzędzie ma dwie wady: nie nadaje się do stosowania w systemie typu headless oraz nie udostępnia haseł mechanizmowi cron (zapoznaj się z recepturą 12.11).

Zobacz również

- Strona domowa projektu Funtoo Keychain (<https://www.funtoo.org/Keychain>).

12.11. Używanie pęku kluczy w celu udostępniania haseł mechanizmowi cron

Problem

Musisz użyć mechanizmu cron w celu automatyzacji zadań, takich jak wykonywanie kopii zapasowej do zdalnego hosta za pomocą polecenia `rsync`. Jednak wszystkie podejmowane próby kończą się niepowodzeniem z powodu błędów generowanych podczas uwierzytelniania.

Rozwiązanie

W celu skonfigurowania pęku kluczy do zarządzania kluczami prywatnymi na potrzeby zadań mechanizmu cron należy utworzyć skrypt przeznaczony do wykonywania przez cron. Spójrz na przedstawiony tutaj przykład skryptu o nazwie *duchess-backup-server1* przeznaczonego do wykonania kopii zapasowej za pomocą polecenia `rsync`.

```
#!/bin/bash
source $HOME/.keychain/${HOSTNAME}-sh
/usr/bin/rsync -ae "ssh -i /home/duchess/.ssh/id-server3" /home/duchess/ \
duchess@server1:/backups/
```

Skrypt musi mieć uprawnienia wykonywalności, które można nadać za pomocą polecenia `chmod`.

```
$ chmod +x duchess-backup-server1
```

Oto wiersz, który trzeba dodać do pliku `crontab`. To zadanie spowoduje wykonywanie skryptu *duchess-backup-server1* codziennie o godzinie 22.15.

```
15 22 * * * /home/duchess/duchess-backup-server1
```

Analiza

W omawianym przykładzie wiersz skryptu rozpoczynający się od `/usr/bin/rsync` musi znajdować się w jednym wierszu.

Mechanizm cron działa w swoim własnym ograniczonym środowisku i wymaga, aby pęk kluczy dostarczył niezbędne klucze i zmienne środowiskowe.

Zobacz również

- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 crontab`.
- Strona domowa projektu Funtoo Keychain (<https://www.funtoo.org/Keychain>).

12.12. Bezpieczne tunelowanie sesji środowiska graficznego za pomocą SSH

Problem

Chcesz uruchamiać aplikacje graficzne w zdalnym hoście. Doskonale wiesz, że system X Window ma wbudowane możliwości dotyczące pracy w sieci. Jednak cały ruch sieciowy jest przekazywany w postaci zwykłego tekstu, co jest niebezpieczne, a Ty chcesz pracować zdalnie, ale bezpiecznie.

Rozwiązanie

Tunelowanie sesji X przez SSH nie wymaga żadnego dodatkowego oprogramowania. Należy zacząć od wydania przedstawionych tutaj poleceń w celu sprawdzenia, czy w komputerze klienta działa X11 bądź protokół Wayland. Zamieszczone tutaj przykłady pokazują wyniki obu sprawdzeń.

```
$ echo $XDG_SESSION_TYPE
x11
$ echo $XDG_SESSION_TYPE
wayland
$ logindctl show-session "$XDG_SESSION_ID" -p Type
Type=x11
$ logindctl show-session "$XDG_SESSION_ID" -p Type
Type=wayland
```

Polecenie `logindctl` jest częścią menedżera `systemd`.

Jeżeli system używa Waylanda, nie możesz zastosować tunelowania przez SSH z powodu braku obsługi sieci przez Waylanda.

Natomiast jeśli system używa X11, trzeba skonfigurować przekazywanie danych X11 za pomocą pliku `/etc/ssh/ssh_config` w zdalnym hoście.

```
X11Forwarding yes
```

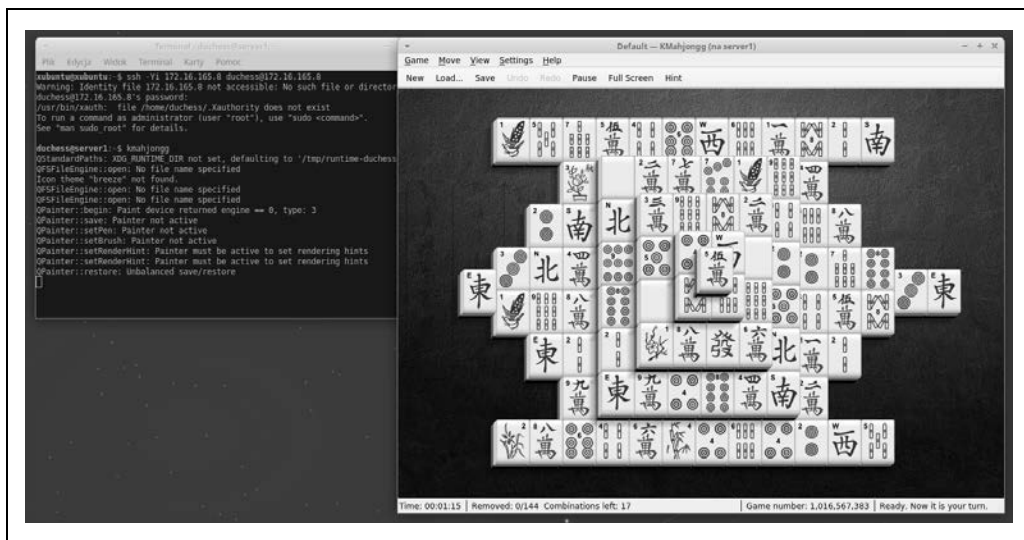
Kolejne polecenie powoduje zainicjowanie tunelowania X poprzez SSH, używając do tego opcji `-Y`.

```
duchess@pc:~$ ssh -Yi id-server1 duchess@server1
Last login: Thu Jul  9 09:26:09 2021 from 192.168.43.80
```

```
Have a lot of fun..
duchess@server1:~$
```

Teraz można uruchamiać aplikacje graficzne, choć tylko pojedynczo. Na rysunku 12.1 pokazałam uruchomioną grę KMahjongg.

```
duchess@server1:~$ kmahjongg
```


Rysunek 12.1. Gra KMahjongg uruchomiona w zdalnym hoście

Analiza

Działanie serwera X jest przesunięte o wartość podaną w pliku `/etc/ssh/sshd_config`, a dokładnie w opcji `X11DisplayOffset`, której wartością domyślną jest 10. To pozwala uniknąć kolizji z istniejącymi sesjami X. Zwykła lokalna sesja X ma wartość przesunięcia `:0.0`, więc pierwsza zdalna sesja X ma wartość przesunięcia `:10.0`. Możesz się o tym przekonać na własne oczy. Przedstawione tutaj polecenie wydaj w komputerze lokalnym. Po raz pierwszy w powłoce lokalnej.

```
duchess@pc:~$ echo $DISPLAY
:0.0
```

Po raz drugi wydaj je w powłoce SSH.

```
duchess@server1:~$ ssh $ echo $DISPLAY
localhost:10.0
```

Zdalny system musi być włączony. Nie ma konieczności logowania się w nim jakiegokolwiek użytkownika lokalnego ani nawet uruchamiania serwera X. Serwer X musi działać całkowicie w komputerze klienta.

Zobacz również

- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 sshd`.
- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh_config`.

12.13. Uruchomienie sesji SSH i wydanie polecenia w jednym wierszu

Problem

W zdalnym hoście chcesz wydać pojedyncze polecenie i uważasz, że byłoby dobrze móc je wykonać bez konieczności logowania się, wykonania właściwego polecenia i następnie wylogowania się. W końcu czy to nie lenistwo jest cnotą administratorów systemu?

Rozwiązanie

OpenSSH pozwala osiągnąć żądany efekt. Spójrz na polecenie pokazujące, jak można ponownie uruchomić serwer poczty Postfix.

```
$ ssh mailadmin@server2.example.com sudo systemctl restart postfix
```

Wprawdzie pojawi się konieczność podania hasła, związana z użyciem polecenia sudo, ale mimo tego i tak wykonasz o jeden krok mniej.

Kolejne polecenie pokazuje, jak można otworzyć grę GNOME Sudoku, która wymaga systemu X Window.

```
$ ssh -Y duchess@laptop /usr/games/gnome-sudoku
```

Analiza

Rozwiązaniem alternatywnym jest zastosowanie dla użytkownika root uwierzytelniania z użyciem klucza publicznego, co wyeliminuje konieczność wykorzystania sudo (zapoznaj się z recepturą 12.7).

Zobacz również

- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 ssh`.

12.14. Montowanie całego zdalnego systemu plików za pomocą polecenia sshfs

Problem

OpenSSH to oprogramowanie działające szybko i efektywnie, nawet tunelowane aplikacje X Window działają z satysfakcjonującą wydajnością. Chcesz jednak mieć możliwość szybszej edycji większej liczby plików zdalnego hosta, bez konieczności uruchamiania przez SSH graficznego menedżera plików.

Rozwiązanie

Odpowiednim narzędziem dla Ciebie jest polecenie `sshfs`. Służy ono do montowania całych zdalnych systemów plików, a następnie uzyskiwania do nich dostępu, jakby były lokalnymi systemami plików, bez konieczności zajmowania się konfiguracją serwera NFS lub Samby.

Zainstaluj pakiet `sshfs`, który powinien zainstalować także FUSE, czyli obsługę systemu plików w przestrzeni użytkownika. Potrzebny jest katalog lokalny z uprawnieniami zapisu, który posłuży jako punkt montowania.

```
duchess@pc:~$ mkdir sshfs
```

Następnie wybrany katalog zdalnego hosta trzeba zamontować w lokalnym katalogu `sshfs`. W omawianym przykładzie katalog domowy `duchess@server2` zostanie zamontowany w katalogu `sshfs` hosta `duchess@pc`.

```
duchess@pc:~$ sshfs duchess@server2: sshfs/
```

Teraz zdalny system plików jest dostępny, jakby był lokalnym systemem plików.

```
duchess@pc:~$ ls sshfs
Desktop
Documents
Downloads
[...]
```

Dostęp do tych plików może odbywać się z poziomu powłoki bądź też graficznego menedżera plików, podobnie jak w przypadku plików znajdujących się lokalnie.

Znak zachęty nie ulegnie zmianie na zdalny znak zachęty.

Po zakończeniu pracy ze zdalnym systemem plików należy go odmontować.

```
duchess@pc:~$ fusermount -u sshfs/
```

We wcześniejszym przykładzie został zamontowany cały katalog domowy użytkownika Duchess. Istnieje możliwość zamontowania jedynie wybranego podkatalogu, np.:

```
duchess@pc:~$ sshfs duchess@server2:/home/duchess/arias sshfs/
```

Nie można użyć tyldy `~` jako skrótu dla `/home/użytkownik`, ponieważ narzędzie `sshfs` nie obsługuje takiej możliwości.

Jeżeli połączenie sieciowe jest zawodne, dobrze jest nakazać narzędziu `sshfs` automatyczne ponowne nawiązywanie połączenia po jego zerwaniu.

```
duchess@pc:~$ sshfs duchess@server2:/home/duchess/arias sshfs/ -o reconnect
```

Analiza

Użytkownicy dopiero rozpoczynający pracę z poleceniem `sshfs` zawsze zadają następujące pytania: dlaczego nie można po prostu uruchomić sesji X poprzez SSH lub dlaczego nie można użyć udziału NFS? Odpowiedzi są proste: polecenie `sshfs` zapewnia szybszą wydajność działania niż sesja X Window przez SSH, a przy tym jest łatwiejsze do skonfigurowania niż udział NFS. Oczywiście możesz używać NFS, Samby i innego dowolnego rozwiązania.

Zobacz również

- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 sshfs`.

12.15. Dostosowanie do własnych potrzeb znaku zachęty bash podczas pracy z SSH

Problem

Doskonale wiesz, że znak zachęty zmienia się i wyświetla nazwę zdalnego hosta, gdy zalogujesz się do niego za pomocą SSH. To jednak jest zwykły znak zachęty i łatwo popełnić błąd. Dlatego też chcesz otrzymać niestandardowy i kolorowy znak zachęty, który będzie wyraźnie wskazywał na aktywne użycie loginu SSH.

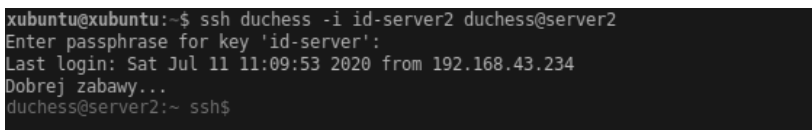
Rozwiązanie

Dostosowanie do własnych potrzeb znaku zachęty bash w zdalnym systemie. Przedstawiony tutaj przykład powoduje zmianę koloru na fioletowy i dodanie ciągu tekstowego ssh.

Zamieszczony tutaj fragment kodu umieść w pliku `.bashrc` na zdalnym koncie użytkownika, do którego chcesz się zalogować.

```
if [ -n "$SSH_CLIENT" ]; then text=" ssh"
fi
export PS1='\[\e[0;36m\]\u@\h:\w$\{text}\$[\e[0m\] '
```

Po zalogowaniu się do tego systemu znak zachęty zostanie odpowiednio zmieniony, jak pokazałam na rysunku 12.2.


```
xubuntu@xubuntu:~$ ssh duchess -i id-server2 duchess@server2
Enter passphrase for key 'id-server':
Last login: Sat Jul 11 11:09:53 2020 from 192.168.43.234
Dobrej zabawy...
duchess@server2:~ ssh$
```

Rysunek 12.2. Znak zachęty dostosowany do własnych potrzeb w przypadku używania SSH

Kolor zielony ma tylko znak zachęty, pozostały tekst zostanie wyświetlony z użyciem standardowych kolorów powłoki.

Analiza

Dostosowanie do własnych potrzeb znaku zachęty powłoki bash to temat na oddzielną książkę. Omówiony tutaj przykład można zmodyfikować i zmienić wedle własnych upodobań. Nie musisz używać ciągu tekstowego ssh lub zmiennej o nazwie text — te dane możesz zmienić na dowolne. Jeżeli chcesz, ciągiem tekstowym może być super zaszyfrowana sesja, a nazwą zmiennej może być ukryta-wiewiórka.

`[\e[0;31m\]` to blok kodu odpowiedzialny za ustalenie koloru tekstu. Trzeba jedynie zmienić liczbę na okreśiającą żądany kolor.

Blok kodu `[\e[0m\]` wyłącza kolor niestandardowy, więc polecenia i ich dane wyjściowe będą wyświetlane z użyciem zwykłych kolorów powłoki. Spójrz na kody wybranych kolorów:

- czarny — 0;30,
- niebieski — 0;34,
- zielony — 0;32,
- cyjanowy — 0;36,
- czerwony — 0;31,
- fioletowy — 0;35,
- brązowy — 0;33,
- jasnoszary — 0;37,
- ciemnoszary — 1;30,
- jasnoniebieski — 1;34,
- jasnozielony — 1;32,
- jasnocyjanowy — 1;36,
- jasnoczerwony — 1;31,
- jasnofioletowy — 1;35,
- żółty — 1;33,
- biały — 1;37.

Dostosowanie do własnych potrzeb następuje przez sprawdzenie istnienia zmiennej środowiskowej `SSH_CLIENT`, która jest dostępna jedynie w przypadku aktywnego połączenia SSH. Możesz się o tym przekonać samodzielnie przez wydanie w zdalnym hoście następującego polecenia:

```
$ echo $$SSH_CLIENT
192.168.43.234 51414 22
```

Powłoka bash „wie”, jak używać niestandardowego znaku zachęty SSH zamiast domyślnego. Po wydaniu przedstawionego polecenia w systemie niezawierającym aktywnej sesji SSH wynikiem jego wykonania będzie pusty wiersz.

Zobacz również

- Strona podręcznika systemowego wyświetlona po wydaniu polecenia `man 1 bash`.
- Sekcja *Colours* w dokumencie *Bash Prompt HOWTO* (<https://tldp.org/HOWTO/Bash-Prompt-HOWTO/x329.html>).

12.16. Wyświetlenie obsługiwanych algorytmów szyfrowania

Problem

Musisz stosować się do pewnych reguł zgodności i chcesz dowiedzieć się, które algorytmy szyfrowania są obsługiwane przez OpenSSH.

Rozwiązanie

OpenSSH zawiera polecenia umożliwiające wyświetlenie listy wszystkich obsługiwanych algorytmów — `ssh -Q <opcja>`. Wspomniane algorytmy można wyświetlić za pomocą opcji `help`.

```
$ ssh -Q help
cipher
cipher-auth
compression
kex
kex-gss
key
key-cert
key-plain
key-sig
mac
protocol-version
sig
```

Przedstawione tutaj polecenie powoduje wyświetlenie listy sygnatur algorytmów.

```
$ ssh -Q sig
ssh-ed25519
sk-ssh-ed25519@openssh.com
ssh-rsa
rsa-sha2-256
rsa-sha2-512
ssh-dss
ecdsa-sha2-nistp256
ecdsa-sha2-nistp384
ecdsa-sha2-nistp521
sk-ecdsa-sha2-nistp256@openssh.com
```

Analiza

Oto krótkie omówienie poszczególnych opcji:

- *cipher*. Wyświetla listę obsługiwanych algorytmów szyfrowania symetrycznego.
- *cipher-auth*. Wyświetla listę obsługiwanych algorytmów szyfrowania symetrycznego razem z szyfrowaniem uwierzytelniania.
- *compression*. Wyświetla listę obsługiwanych typów kompresji.
- *mac*. Wyświetla listę obsługiwanych kodów spójności wiadomości. Umożliwiają one ochronę spójności i autentyczności danych wiadomości.
- *kex*. Wyświetla listę obsługiwanych algorytmów wymiany kluczy.
- *kex-gss*. Wyświetla listę obsługiwanych algorytmów typu GSSAPI (ang. *generic security service application program interface*) wymiany kluczy.
- *key*. Wyświetla listę typów kluczy.
- *key-cert*. Wyświetla listę typów certyfikatów kluczy.
- *key-plain*. Wyświetla listę niebędących certyfikatami typów kluczy.
- *key-sig*. Wyświetla listę obsługiwanych algorytmów typów i sygnatur kluczy.

- *protocol-version*. Wyświetla listę obsługiwanych wersji protokołu SSH. W chwili powstawania książki to tylko wersja 2.
- *sig*. Wyświetla listę obsługiwanych algorytmów sygnatur.

Zobacz również

- Witryna domowa OpenSSH (<https://www.openssh.com/>).
- Książka *Nowoczesna kryptografia. Praktyczne wprowadzenie do szyfrowania*, autor Jean-Philippe Aumasson, Helion.

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

...a więc twierdzisz, że dobrze znasz swojego Linuksa?

Dawny Linux był niezawodny w działaniu, ale nie miał efektownego wyglądu i wymagał mozolnej konfiguracji, aby dostosować go do potrzeb użytkowników. Trzeba było znać wiele poleceń, skryptów i plików konfiguracyjnych. Zarządzanie systemem i siecią kosztowało sporo ręcznej pracy. Dzisiejszy Linux jest o wiele łatwiejszy w użytkowaniu. Poszczególne elementy zostały zmienione i usprawnione bez utraty tego, z czego Linux słynął od dawna: niezawodności, wydajności i bezpieczeństwa.

Ta książka przyda się początkującym i średnio zaawansowanym użytkownikom tego systemu. Dzięki niej nauczysz się korzystać z narzędzi graficznych i tych działających w powłoce. Poznasz również podstawy administrowania systemami linuksowymi i przygotujesz się do tego, by sprawnie rozpocząć z nimi pracę. W poszczególnych rozdziałach znajdziesz ponad 250 gotowych receptur, które pomagają poradzić sobie z większością wyzwań stojących przed użytkownikami i administratorami systemów Linux. Plusem publikacji jest to, że zawiera zarówno podstawowe zadania — takie jak instalacja i uruchamianie systemu czy zarządzanie usługami, plikami i katalogami — jak i operacje związane z konfiguracją i zabezpieczaniem sieci. Dodatkowo umieszczono tu rozdział poświęcony instalacji Linuksa na płycie Raspberry Pi, a także szeroki wybór receptur poświęconych rozwiązywaniu typowych problemów z tym systemem.

W książce między innymi:

- korzystanie z systemd
- tworzenie i konfiguracja zapór sieciowych
- zarządzanie użytkownikami, grupami i kontrola dostępu do plików
- sprawdzanie komponentów komputera i monitorowanie jego stanu
- instalacja Linuksa i Windowsa na jednym komputerze
- zarządzanie systemami plików i partycjonowanie dysków

Carla Schroder od połowy lat 90. zeszłego stulecia pracowała jako administrator sieci. Napisała ponad 1000 dokumentów typu HOWTO przeznaczonych do różnych publikacji. Obecnie pisze podręczniki dla użytkowników oprogramowania korporacyjnego dla Linuksa. Słynie z umiejętności przystępnego wyjaśniania trudnych zagadnień.

Helion
helion.pl
HELION SA
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
helion@helion.pl

Sprawdź nasze szkolenia!
SZKOLENIA
AKADEMIA IT & BUSINESS
HELIONSZKOLENIA.PL

KOD KORZYŚCI
Sięgnij po więcej! ▶

ISBN 978-83-283-8765-2

9 788328 387652

Cena: 109,00 zł

INFORMATYKA W NAJLEPSZYM WYDANIU